

Vystoupení sdružení PANT – *Období socialismu v ČSSR a PLR na portálu Moderní dějiny* bylo především upoutávkou na novinky portálu. Zajímavým a názorným byl příspěvek o neverbálních textech učebnic a jejich možnostech a mezích – Maria Stinia (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) a její *Období komunismu v ikonografii současných polských učebnic dějepisu*.

Plánovaný příspěvek Kamila Činátla a Jaroslava Pinkase (ÚSTR) *Didaktické materiály o období socialismu z produkce ÚSTR* byl pronesen v zastoupení a vyvolal čilou diskusi ze strany zkušených didaktiků. Příspěvek *Didaktické materiály o období socialismu z produkce ÚSD* (Ústav soudobých dějin) pronesla Helena Nosková (Ústav soudobých dějin AV).

Závěru konference se pak velmi podnětně zhostil Ryszard Gładkiewicz (Polsko-Czeskie Towarzystwo Naukowe), který zdůraznil přínos setkávání a dialogu a také neustálé péče o budování obrazu nedávné minulosti, tedy paměti národa, v každé žákovské generaci. Zaspal rok či dva, to mívá už nedozírné následky. Gładkiewicz poděkoval pořadatelům a sponzorům akce a vyjádřil naději, že konference bude mít brzo pokračování v dalším česko-polském didaktickém setkání.

Naděžda Morávková

...stipendia enim peccati mors gratis autem Dei vita aeterna...

14. zasedání k problematice sepulkrálních památek, Praha 29. – 30. října 2015

Již čtrnácté zasedání tradiční „roháčkovské“ konference o funerálních monumentech se tentokrát netradičně uskutečnilo v prostorách Clam-Gallasova paláce a nikoli na půdě Ústavu dějin umění, což mu však pochopitelně nemohlo nijak ubrat na atraktivitě. Problematičtější byl spíše termín – doba jednání mezi státním svátkem a víkendem se na účasti neblaze projevila. I tak se ale sešlo dostatečné množství referátů a referujících na to, aby konference mohla být rozdělena do dvou jednacích dní a pěti bloků, u nichž se přitom striktně nedodržel chronologický aspekt.

Po zahájení pořadatelem, doc. Jiřím Roháčkem, a prof. Ivanem Hlaváčkem vystoupili nejprve polští hosté, oba zástupci krakovské univerzity. Marek Walczak v bohatě ikonograficky doprovobeném příspěvku referoval o nutnosti zaměřit bádání o figurálních královských náhrobcích (ale nejen o nich) také kostymologickým směrem, zatímco Marcin Szyma zaměřil svou pozornost na dvě sepulkrální památky, blahoslavené Salome a Boleslava Stydlivého, v krakovském kostele řádu minoritů z pohledu jejich umístění v sakrálním prostoru. Tematicky středověkým, byť obsahově zcela jiným příspěvkem navázal Michal Dragoun, který společně s Tomášem Gaudkem vypracoval rozvahu nad fragmentem nekrologia z augustiniánské kanonie v Roudnici nad Labem. Po přestávce přišla na řadu trojice přednášek s těžištěm v raném novověku. Petr Hrubý plénu představil sepulkrální tvorbu freiberského sochaře Andree Lorentze, z níž se poměrně přirozeně značná část nachází v příhraničním krušnohorském pásmu. Z těže oblasti při svých výzkumech, často nadregionálních a průkopnických, vychází také Jiří Wolf, autor konferenčního referátu o sepulkrálních památkách a problematice pohřbívání nižších sociálních vrstev v 17. a 18. století. Jan Kilián nastínil dosud neradostné osudy renesančního edikulového

rámu epitafu rodiny Anbanterů z Rozndorfu z Kašperských Hor a takřka detektivní příběh na epitafním obraze vypočtených osob. Odpolední blok byl věnován výhradně novodobým sepulkráliím. Markéta Kudláčová se ve svém kunsthistorickém příspěvku soustředila na rané náhrobové práce žáků zakladatele moderního českého sochařství Josefa Václava Myslbeka a v podobném duchu se nesl i přednes Ladislava Zikmunda-Lendera o pomníkové a sepulkrální tvorbě architekta Ladislava Machoně. Podobu hrobu prezidenta Edvarda Beneše coby modernistické hrobky představila Vendula Hnídková a na závěr prvního konferenčního dne poutavě o tradiční ikonografii v moderní funerální tvorbě promluvil Petr Horák.

Druhý den se opět tematika nejprve vrátila k památkám raně-novověkým, když Marie Ryantová přispěla svým novým pohledem k otázkám, které se dlouhodobě točí kolem českokrumlovského rožmberského mauzolea, a polemizovala se závěry J. Chlíba, bohužel nepřítomného. Anna Rollová následně stručně doplnila novou úvahou svou starší studii o epitafu jáchymovské měšťanky Zuzany Schedlichové a Lucie Romportlová představila zajímavý soubor náhrobních kamenů z kostela v Plané u Mariánských Lázní. V posledním bloku se jiným souborem, v severočeských Zákupcích, zabýval Milan Hlinomaz a novější hřbitovní památky středo- a severomoravské provenience prezentovala Romana Skřebská. Živou diskusi vyvolalo představení projektu Milana Svobody a jeho libereckých studentů, mapujících pohřebiště v Libereckém kraji, konkrétně na Liberecku a na Frýdlantsku. Jana Marešová a Klára Mezihorokává se ujaly komparace starších a novějších soupisových prací, přičemž těmi staršími je míněn mnohasvazkový Soupis památek historických a uměleckých, novými pak databáze Ústavu dějin umění AV ČR. V doprovodném posteru Kláry Woitschové se přítomní účastníci mohli seznámit s prameny k projednávanému typu památek v depozitářích Archivu Národního muzea.

V závěrečném proslovu Jiří Roháček sumarizoval přednesené příspěvky a zamyslel se mj. (opět tradičně) nad podobou pořádaných konferencí. Zkušenost mu však dala již znovu za pravdu, že tematicky široce otevřený prostor dává mnohem více příležitostí k plodné mezioborové diskusi, než jaký by mohla nabídnout úzce tematicky vymezená jednání. Nyní se tedy již nezbývá než těšit na vydání přednesených konferenčních příspěvků v renomovaném sborníku *Epigraphica & Sepulcralia*.

Jan Kilián

Kolokvium „Rynek, (náměstí), tržiště – místa setkávání, obchodu a reprezentace ve středověkých a raně novověkých městech

Dne 3. prosince 2015 uspořádal Archiv hlavního města Prahy ve spolupráci s katedrou historie Filozofické fakulty UJEP v Ústí nad Labem již skoro tradiční kolokvium ve staroměstském Clam-Gallasově paláci, po radnicích a kostelech tentokrát na téma ryнкů coby důležitých komunikačních městských prostorů.

Úvodní slovo pronesla a oba dopolední bloky moderovala Michaela Hrubá. Tři po sobě následující řečníci pak představili jednotlivá hlavní náměstí ve třech historických pražských městech – na Starém Městě pražském, na Novém Městě pražském a na Malé Straně. Zatímco Václav Ledvinka v případě Staroměstského náměstí shrnul dosavadní

poznatky o něm, když konstatoval existenci dosud jediné, již zastaralé monografie (Teige, Herain), Kateřina Jíšová se u dnešních Karlova a Václavského náměstí, dříve Dobytčího, resp. Koňského trhu, opřela o vlastní dlouholetý výzkum s důrazem na pozdní středověk. Pozoruhodný a od obou předchozích odlišný příspěvek přednesla Jana Doktorová, zaměřující se coby kunsthistorička na vizuální proměny Malostranského náměstí a na jejich hybatele v podobě lokálních, především raně novověkých elit. Po přestávce přišli ke slovu archeologové, přesněji řečeno dva archeologické týmy, pražský a brněnský. Jan Havrda s Jaroslavem Podliskou v bohatě obrazově doprovobeném referátu upozornili na možnosti a limity výzkumu Staroměstského náměstí a v diskusi pak mimo jiné narazili i na problematiku jeho středověkého dláždění, vypodloženého patrně dřevěnými rošty. David Merta se svým kolegou nepojednali pouze jediný „rynkový“ brněnský prostor, ale představili dosavadní zjištění hned u všech nejpodstatnějších. Hana Komárková následně přivedla pozornost přítomných k fenoménu pozdně středověkých přísah coby výpovědního zdroje pro sledování proměn uvnitř městské komunity.

Odpolední blok zahájil Roman Zaoral s referátem o dálkovém obchodu v Praze v době předhusitské a husitské a Martin Musilek pohovořil o fragmentárně dochované středověké knize, která zachytila rovněž židovská jména. Následoval skok ze středověku do baroka a od historie ke kunsthistorii – Tomáš Sekyrka představil soubor pražských domů, na jejichž fasádách se dochovaly obrazy, které zkoumal jako předmět zbožnosti a reprezentace pořizovatelů. Komparaci s českým výzkumem se dostalo zadost povšechným (zvláště však představujícím jeho vývoj a dominanty) příspěvkem Waldemara Komorowského o hlavním náměstí v Krakově, i v jeho případě nicméně opřeným o dlouhodobý autorův výzkum. Eva Němečková využila zjištění ze své nedávno obhájené disertační práce k prezentování referátu o ceších a jejich obchodování na prahu raného novověku ve městech českého severozápadu a Vilém Zábranský celé rokování uzavřel glosou k topografii litoměřických výročních trhů v 17. století.

Velmi solidně zaplněný diskusní sál dokázal, že téma starší historie (nejen) českých měst je tématem pro badatele velmi přitažlivým, stejně jako účelnost podobných mezioborových setkání, kdy mezi přednášejícími a v plénu byli zastoupeni jak historici, tak archeologové a kunsthistorici. To vše navíc bylo spojeno s možností navštívit poutavou výstavu o husitské Praze, nacházející se v palácových prostorách jen o patro níže. Předchozí dvě setkání sice žádný publikační výstup nezakončil, tento nedostatek by však měl být, dle sdělení organizátorů, v dohledné době odstraněn a vzniknout práce, v níž budou všechny zazněvší referáty v písemné podobě uveřejněny.

Jan Kilián